
Opatření rektora č. 49/2015

Název: **Zásady Univerzity Karlovy proti korupčnímu jednání**

K
provedení: -

Účinnost: **1. říjen 2015**

Zásady Univerzity Karlovy proti korupčnímu jednání

Čl. 1 - Účel základních zásad

1. Univerzita Karlova (dále též „univerzita“) přijímá tyto „Zásady proti korupčnímu jednání“ (dále též „Zásady“) za účelem prevence trestné činnosti a prohloubení etických a morálních standardů představitelů univerzity, zaměstnanců a osob v obdobném postavení (dále souhrnně jen jako „pracovníci“) a dalších osob v této oblasti.
2. Tyto Zásady vychází především ze zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění (dále též „tr. zák.“) a zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, v platném znění (dále též „topo“).
3. V oblasti předcházení trestní odpovědnosti univerzity jako právnické osoby jsou všichni pracovníci povinni dodržovat protikorupční opatření a dbát aktivně na prevenci trestné činnosti, neboť u úplatkářských trestných činů¹ mimo jiné nelze dosáhnout zániku trestní odpovědnosti právnické osoby napravením následků trestného činu, tedy v důsledku účinné lítosti (srov. § 11 odst. 2 topo).

Čl. 2 - Korupce a střet zájmů

1. Pojem korupce není českým právním řádem definován, přesto lze z hlediska právního řádu vycházet z obsahu trestního zákoníku, který korupční jednání postihuje různými způsoby. Mezi korupční trestné činy řadíme zejména trestné činy úplatkářství, tedy přijetí úplatku (§ 331 tr. zák.), podplacení (§ 332 tr. zák.), nepřímé úplatkářství (§ 333 tr. zák.), a dále pletichy v insolvenčním řízení (§ 226 tr. zák.), porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže [§ 248 odst. 1 písm. e) tr. zák.], sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256 odst. 1 a 3 tr. zák.), pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži [§ 257 odst. 1 písm. b) a c) tr. zák.], nebo pletichy při veřejné dražbě [§ 258 odst. 1 písm. b) a c) tr. zák.]. K trestným činům, které mají znaky korupčního chování v určitých zvláštních situacích, lze řadit také například trestné činy porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220 a § 221 tr. zák.) a zneužití informace a postavení v obchodním styku (§ 255 tr. zák.).
2. Rizikovým faktorem, kterému je v rámci protikorupčních opatření třeba předcházet, je střet zájmů. Zájemem se v tomto kontextu rozumí na jedné straně zájem osobní, a na druhé straně zájmy, které jsou subjekty těchto osobních zájmů povinny z titulu svého postavení nebo funkce prosazovat nebo hájit. Osobním zájmem se rozumí takový zájem, který přináší svému subjektu osobní výhodu nebo zamezuje vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu.
3. Skutečnost, že existuje možný střet zájmů, automaticky nevyklučuje třetí stranu ze vztahů k univerzitě. Dojde-li ovšem ke střetu zájmu univerzity se zájmem osobním, nesmí subjekt těchto zájmů upřednostňovat svůj osobní zájem před zájmy, které je povinen prosazovat a hájit jako pracovník. Současně ovšem musí být z dané situace zřejmé, že tato třetí strana nezískala v důsledku svého vztahu s pracovníky univerzity jakoukoli výhodu.

Z tohoto důvodu se pro situace, kdy hrozí střet zájmů, stanoví zpravidla následující postupy:

- dotčení pracovníci jsou povinni v maximální možné míře povolené zákonem hlásit svým nadřízeným situace vedoucí ke vzniku skutečného či domnělého střetu zájmů;
- nadřízení dotčených pracovníků pak odpovídají za vyřešení skutečného či domnělého střetu zájmů;
- osoba, která je ve střetu zájmů, se nesmí účastnit nebo být jiným způsobem zapojena do rozhodování, kterého se střet zájmů týká;
- řešení střetu zájmů musí být řádně zdokumentováno.

Čl. 3 - Cíle protikorupčního úsilí

1. Cílem protikorupčního úsilí je vytvořit prostředí, v němž je odmítáno korupční jednání a je prosazováno čestné a poctivé jednání směřující k ochraně dobrého jména univerzity a ochraně jejího majetku.

¹ Jde o trestné činy přijetí úplatku podle § 331 tr. zák., podplacení podle § 332 tr. zák. a nepřímého úplatkářství podle § 333 trestního zákoníku.

2. Mezi systémové podmínky k dosažení cíle patří organizační přehlednost, vhodně nastavené odpovědnostní vztahy, dobrá interní i externí komunikace a celková transparentnost některých procesů. Je velmi podstatné, aby všichni pracovníci dodržovali právní předpisy a vnitřní předpisy univerzity, byli znalí důležitosti etických zásad při výkonu práce a dodržovali je. Představitelé univerzity pak musí propagovat jednání odmítající korupci, zdůrazňovat význam ochrany majetku univerzity a minimalizovat škody, které jsou způsobeny protiprávním jednáním druhých. Představitelé univerzity musí jít příkladem a být vzorem správného jednání.
3. V oblasti vzdělávání pracovníků k problematice boje s korupcí je třeba zavést systematické vzdělávání na profesionální úrovni. U všech pracovníků je nezbytná znalost tzv. obligatorního minima (viz čl. 3 odst. 4 těchto Zásad). Vedoucí pracovníci by měli prohlubovat své schopnosti včas identifikovat znaky korupčního jednání či prostředí a přijímat ve vlastní působnosti adekvátní opatření k jejich minimalizaci.
4. Obligatorním minimem se rozumí vysvětlení: pojmu korupce, charakteristiky druhů korupce a vymezení jejich forem, možných oblastí výskytu korupce, postihu korupčního jednání, pojmu na praktických příkladech korupčního jednání včetně správné reakce ze strany pracovníka. Periodické vzdělávání se musí zaměřit, kromě obecných informací, na praktické návody, jak hledat, hodnotit, spravovat a monitorovat korupční rizika na pracovištích, na správné nastavení kontrolního a řídicího mechanismu, na možnosti nápravných opatření a důležitost kontroly implementace těchto opatření apod.

Čl. 4 - Kontrolní mechanismy

1. Pravidelné testování kontrolních a řídicích mechanismů v oblastech významného korupčního rizika je důležité proto, aby se zjistilo, jak jsou tyto mechanismy účinné pro identifikaci a odhalování korupčního jednání.
2. Povinností všech vedoucích pracovníků musí být povinnost sledovat na svém pracovišti místa se zvýšeným rizikem vzniku korupce (tzv. místa důležitého významu) a činnosti s reálným nebezpečím vzniku korupce a přijímat opatření k jejímu zamezení.

Čl. 5 - Protikorupční opatření

1. Konkrétním cílem v této oblasti je minimalizovat ztráty způsobené korupčním jednáním a zabránit opakování obdobného korupčního scénáře. Důkladná analýza příčin vzniku korupčního jednání se považuje za zásadní pro posílení preventivních mechanismů, které sníží riziko opakovaného výskytu korupce.
2. Cílem opatření musí být to, aby pracovníci měli zaručeno právo podat stížnosti, návrhy, podněty a jiná podání upozorňující na jednání v rozporu s právními předpisy či vnitřními předpisy univerzity nebo upozorňující na neetické jednání či navrhuující opatření ke zlepšení.
3. Nápravnými opatřeními se rozumí úprava vnitřních předpisů, přijímání disciplinárních opatření, řešení vzniklých škod a informování pracovníků o krocích, které byly v souvislosti s potvrzeným korupčním, ale i neetickým či protiprávním jednáním podniknuty (včetně vyvození odpovědnosti za škodu).
4. Vedení univerzity deklaruje svoji připravenost v případě zjištění pochybení přijmout adekvátní nápravná opatření.
5. Základním pilířem protikorupčních opatření je to, že každý vedoucí pracovník univerzity vyhodnocuje z hlediska kvantitativního a kvalitativního plnění povinností vyplývajících z protikorupčních opatření, účinnost jejich plnění, implementaci opatření k nápravě, popřípadě navrhuje aktualizaci Etického kodexu těchto Zásad proti korupčnímu jednání nebo jiných protikorupčních opatření.

Čl. 6 - Indikátory korupčního jednání

1. Indikátory korupčního jednání jsou náznaky a varovné signály upozorňující na možnost výskytu korupčního jednání. Jejich vyšší přítomnost sice není důkazem o trestné nebo jiné závadné činnosti, ale měla by vést ke zvýšené pozornosti pracovníků.
2. Obecné varovné signály korupčního jednání jsou:
 - nákladný životní styl osob, které se podílejí na daném procesu;
 - vedlejší zaměstnání, které zásadním způsobem ohrožuje výkon práce pro univerzitu;
 - odmítání kariérního postupu mimo stávající pracovní zařazení, odpor proti změně úloh nebo přeložení, zvláště pokud jsou spojeny se zlepšením nebo alespoň s vyhlídkou na zlepšení platu;
 - narůstající uzavřenost, náhlé změny chování, zejména vůči kolegům, nadřízeným nebo studentům;
 - klesající identifikace s nadřízenými a uloženými úkoly;
 - obcházení nebo „přehlížení“ předpisů a pokynů;
 - snaha o radikální změny vnitřních předpisů;
 - nápadné odchylky od obvyklých postupů;
 - nereagování na podezřelé momenty a události nebo tolerance protiprávního jednání;
 - sociální problémy, osobní slabosti (závislost na alkoholu, drogách, gamblerství);
 - časté neodůvodněné osobní kontakty mezi pracovníkem a osobou, jíž se rozhodovací činnost týká;
 - afektovaně kamarádský tón nebo nápadné ustupování při jednání s protistranou;
 - jiné jednání vycházející bezdůvodně vstříc protistranám;
 - pohostinnost ze strany třetích osob (zvláštní podmínky při nákupu, poukazy do restaurací a obchodů, pozvání na soukromé nebo obchodní akce obchodních partnerů);
 - chybějící kontrola na místech, kde existuje riziko korupčního jednání;
 - opakovaná podání směřující na konkrétní osoby;

- ústní dohody namísto písemných ujednání, chybějící dokumentace dokládající postup ve věci;
- koncentrace úkolů na jednu osobu;
- nedostatečná transparentnost.

Čl. 7 - Pravidla poskytování a přijímání osobních darů a pohoštění

1. Poskytování a přijímání osobních darů a pohoštění je obecně přijímaným prvkem budování dobrých společenských vztahů, avšak pouze za předpokladu splnění stanovených podmínek, které omezují riziko korupčního jednání prováděného prostřednictvím těchto činností.
2. Poskytované plnění musí být vždy skromné, transparentní, musí sloužit účelu, který není v rozporu se zákonem a který je v zájmu univerzity, nebo budování společenských vztahů. Poskytované plnění musí být vždy bez výjimky přiměřené.
3. Pohoštění se vykládá jako pozvání třetí osoby nebo pozvání třetí osobou na oběd, večeři, raut, společenskou událost (operu, golf nebo jiné společenské či sportovní události atp.) nebo na podobnou událost.
4. Poskytování nebo přijímání osobních darů musí být přiměřené a musí vždy souviset s činnostmi univerzity.
5. Není dovoleno přijímat nebo dávat jakékoli dary (hotovost, šeky, poukázky), ani nabízet nebo přijímat pohoštění či dárky, které jsou v rozporu s právními předpisy nebo které porušují hodnoty univerzity nebo pravidla vyjádřená v Etickém kodexu.
6. Pracovník je vázán ohlašovací povinností vůči univerzitě v případě přijetí nebo poskytnutí osobního daru či pohoštění v rozporu s pravidly vyjádřenými v Etickém kodexu.
7. Při zvažování každého pohoštění a každého osobního dárku se musí zohledňovat všechny okolnosti poskytnutí či přijetí, hodnota pohoštění či takového daru tak není jediným faktorem, který se hodnotí.

Čl. 8 - Závěrečná ustanovení

Zásady proti korupčnímu jednání je nutné vykládat zejména s ohledem na význam korupčního jednání, jak jej pojímají trestní předpisy, a dále se zohledněním principů čestného a poctivého jednání a zvyklostí života v dané konkrétní oblasti. V Praze dne 21. září 2015

Prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA
rektor

[.doc ke stažení](#)